191వ అధ్యాయం

١٩١ - بَابُ فَضْلِ صَلاَةِ الْجَمَاعَةِ

సామూహిక నమాజ్ ఘనత

١٠٦٤ - عن ابنِ عُمرَ رضيَ اللهُ عنهمَا أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ: «صَلاةُ الجَمَاعَةِ أفضَلُ مِنْ صَلاةِ الفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً». متفقٌ عليه.

1064. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: సామూహికంగా చేసే నమాజ్ ఒంటరిగా చేసే నమాజ్ కంటే ఇరవై ఏడు రెట్లు శ్రేష్ఠమైనది. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని అజాన్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రార్థనా స్థలాల ప్రకరణం)

١٠٦٥ - وعن أبي هريرة رضيَ اللهُ عنهُ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «صَلاةُ الرَّجُلِ في جَمَاعَةٍ تُضَعَّفُ على صَلاتِه في بَيْتِهِ وَفي سُوقِهِ خَمْساً وَعِشْرِينَ ضِعْفاً، وَذلكَ أنَّهُ إذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضُوءَ، ثُمَّ خَرَجَ إلى المَسْجِدِ، لا يُخْرِجُهُ إلاَّ

1065. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మనిషి తన ఇంట్లో లేక వీధిలో చేసే నమాజ్ కన్నా సామూహికంగా చేసే నమాజుకు పాతిక రెట్లు ఎక్కువ పుణ్యం లభిస్తుంది. ఈ విధంగా ఎక్కువ రెట్లు పుణ్యం లభించ టానికి కారణమేమిటంటే, మనిషి చక్కగా వుజూ చేసుకొని కేవలం నమాజు చేసే ఉద్దేశ్యంతో వెళ్తుంటే, ఆ సమయంలో అతను వేసే ప్రతి అడుగుకు దేవుడు ఒక్కొక్కటి చొప్పున అతని అంతస్తులను పెంచుతాడు. అంతేకాదు, అతని వల్ల జరిగిన పాపా లను కూడా ఒక్కొక్కటిగా తుడిచిపెట్టే స్తాడు. అతను నమాజ్ చేస్తూ వుజూతో

الصَّلاةُ، لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ له بِهَا دَرَجَةٌ، وَحُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ، فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلِ المَلائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ، مَا لَمْ يُحْدِثْ، تَقُولُ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ. وَلا يَزَالُ فِي صَلاةٍ مَا انْتَظَرَ الصَّلاةَ» متفقٌ عليه. وهذا لفظ البخاري.

ఉన్నంతవరకూ దైవదూతలు అతని మీద శాంతి కురవాలని ప్రార్థిస్తూ, "అల్లాహ్! ఇతనిపై శాంతి కురిపించు. అల్లాహ్! ఇతణ్ణి కనికరించు" అని అంటూ ఉంటారు. మస్జిద్‌లో ప్రవేశించిన తర్వాత సామూహిక నమాజ్ కోసం అతను ఎంతసేపు నిరీక్షిస్తాడో అంత సేపూ అతను నమాజ్‌లో ఉన్నట్లుగానే పరిగణించబడతాడు. (అంటే అతనికి అంత పుణ్యం లభిస్తుందన్నమాట).

(బుఖారీ-ముస్లిం)

ముఖ్యాంశాలు

పైన పేర్కొనబడిన రెండు హదీసుల్లోనూ ఒంటరిగా చేసే నమాజ్ కన్నా సామూహికంగా చేసే నమాజ్ ఎంతో శ్రేష్ఠమైనదనే విషయం బోధించబడింది. అయితే ఎన్ని రెట్లు శ్రేష్ఠమైనదనే విషయంలో రెండింటి మధ్య కాస్తంత వైరుధ్యం కనిపిస్తుంది. మొదటి హదీసులో ఇరవై ఏడు రెట్లు శ్రేష్ఠమైనదని పేర్కొనబడితే, రెండవ హదీసులో ఇరవై ఐదు రెట్లు శ్రేష్ఠమైనదని చెప్పబడింది.

పై రెండు హదీసులను సమన్వయపరుస్తూ కొంతమంది పండితులు, మొదట్లో దైవప్రవక్త (సల్లం)కు వహీ ద్వారా ఇరవై ఐదు రెట్ల శ్రేష్ఠత మాత్రమే తెలుపబడిందని, ఆ తర్వాత కాలక్రమంలో దాని శ్రేష్ఠత ఇరవై ఏడు రెట్లకు పెంచబడిందని, అయితే ఆయన తన సహచరులకు వహీ ద్వారా అందిన సమాచారం ప్రకారం బోధించటం చేత ఉల్లేఖకుల ఉల్లేఖనాల్లో ఈ వైవిధ్యం చోటుచేసుకున్నదని అభిప్రాయపడ్డారు. నమాజ్‌ను ఎంత ఎక్కువ భక్తిశ్రద్ధలతో నెరవేరిస్తే అన్ని ఎక్కువ రెట్లు శ్రేష్ఠత లభిస్తుందని మరికొంతమంది పండితులు అభిప్రాయపడ్డారు.

అయితే ఇన్ని రెట్ల శ్రేష్ఠత ఏ విధమైన సామూహిక నమాజ్‌కు లభిస్తుంది? ఇంట్లో, వీధిలో, మైదానంలో ఎక్కడ సామూహికంగా నమాజ్ చేసినా లభిస్తుందా? లేక ఈ ఆజ్ఞ మస్జిదుల్లో చేసే సామూహిక నమాజ్‌కు మాత్రమే పరిమితమా? అనే ప్రశ్నలు ఈ సందర్భంగా జనించటం సహజమే. ఈ విషయమై కొందరు పండితులు మొదటి అభిప్రాయాన్ని ఎన్నుకుంటే మరికొందరు రెండో అభిప్రాయాన్ని సమర్థించారు. ఇమామ్ ఇబ్నె హజర్ (రహ్మాలై) రెండో అభిప్రాయాన్నే సమర్థించారు.

అదీగాక హదీసులోని "ఎక్కువ రెట్లు పుణ్యం లభించటానికి కారణమేమిటంటే" అనే వాక్యాలు కూడా ఈ విషయాన్నే సమర్థిస్తున్నాయి.

1066. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి)గారే చేసిన కథనం: ఒక అంధుడు దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి వచ్చి, "దైవప్రవక్తా! నన్ను మస్జిద్‌దాకా తీసుకొని వచ్చేవారెవరూ లేరు" అని విన్నవించుకుంటూ తనకు ఇంట్లో నమాజ్ చేసుకునేందుకు రాయితీ కల్పించమని కోరాడు. దైవ ప్రవక్త (సల్లం) అతనికి ఆ మేరకు రాయితీనిచ్చారు. ఆ తర్వాత అతను తిరిగి వెళ్ళిపోతుండగా అతన్ని మళ్ళీ పిలిచి, 'నీకు నమాజ్ కోసం చేయబడే ప్రకటన (అజాన్) వినపడుతుందా?' అని అడిగారు. అతను 'వినపడుతుంద'న్నాడు. అప్పుడాయన 'అయితే దానికి హాజరు పలుకు (అంటే మస్జిద్‌కు వచ్చి నమాజ్ చెయ్యి)" అని ఆదేశించారు. (ముస్లిం)

١٠٦٦ ـ وعنهُ قالَ: أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ أَعمى، فقال: يا رسولَ اللهِ! لَيْسَ لي قَائِدٌ يَقُودُنِي إلى المَسْجِدِ، فَسَأَلَ رسولَ اللهِ ﷺ أنْ يُرَخِّصَ لَهُ فَيُصَلِّي في بَيْتِهِ؛ فَرَخَّصَ لَهُ، فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ فقالَ لَهُ: «هَلْ تَسْمَعُ النِّدَاءَ بِالصَّلاةِ؟» قال: نَعَمْ، قال: «فَأَجِبْ» رواه مسلم.

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రార్థనా స్థలాల ప్రకరణం)

1067. హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ - కొంత మంది అభిప్రాయం ప్రకారం - అమ్ర్ బిన్ ఖైస్ ఉరఫ్ ముఅజ్జిన్ ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్ (రజి) ఒకసారి దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరకు వచ్చి, "దైవప్రవక్తా! మదీనాలో పురుగులు (పాములు, తేళ్ళు) క్రూర మృగాలు చాలా ఎక్కువగా ఉన్నాయి. (కనుక మీరు నాకు ఇంట్లో నమాజ్ చేసుకోవటానికి అనుమతినివ్వండి)" అని మనవి

١٠٦٧ ـ وعن عبدِ اللهِ ـ وَقِيلَ: عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ المَعْرُوفِ بابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ المُؤَذِّنِ رضيَ اللهُ عنهُ أنَّهُ قال: يا رسولَ اللهِ! إنَّ المَدِينَةَ كَثِيرَةُ الهَوَامِّ وَالسِّبَاعِ. فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «تَسْمَعُ

حَيَّ عَلَى الصَّلاةِ، حَيَّ عَلَى الفَلاحِ، فَحَيَّهلاً». رواه أبو داود بإسناد حسنٍ.
ومعنى «حَيَّهلاً»: تعال.

చేసుకున్నారు. దానికి దైవప్రవక్త (సల్లం), "నీకు హయ్యి అలస్సలాహ్ మరియు హయ్యి అలల్ ఫలాహ్ అనే పలుకులు వినిపిస్తాయా? ఒకవేళ వినిపిస్తే మస్జిద్‌కు రా" అని అన్నారు.
(అబూదావూద్- హసన్)

ముఖ్యాంశాలు

పై రెండు హదీసుల్లో పేర్కొనబడిన సంఘటన హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్(రజి)కు సంబంధించినదే. అయితే ఈయన అసలు పేరు విషయంలో భిన్నాభిప్రాయా లున్నాయి. కొంతమంది ఈయన పేరు అబ్దుల్లాహ్ అని అంటే, మరికొందరు అమ్ర్ బిన్ ఖైస్ అని అంటున్నారు. రెండోపేరు బహుళ ప్రచారంలో ఉంది. అత్యధిక మంది పండితులు కూడా ఈయన అసలు పేరు అదేనని భావిస్తున్నారు. ఏది ఏమైనా పై హదీసుల్లో ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్‌గారు అంధులైనప్పటికీ దైవప్రవక్త (సల్లం), సామూహిక నమాజ్ విషయమై ఆయనకు ఎలాంటి రాయితీ కల్పించలేదు. దీని ద్వారా ఇస్లాంలో సామూహిక నమాజ్‌కు ఎంతటి ప్రాముఖ్యం ఉందో బోధపడుతోంది.

١٠٦٨ - وعن أَبي هريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ أَنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ: «وَالَّذي نَفْسي بِيَدِهِ، لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْتَطَبَ، ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا، ثُمَّ آمُرَ رَجُلاً فَيَؤُمَّ النَّاسَ، ثُمَّ أُخَالِفَ إِلى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بيوتَهمْ» متفقٌ عليه.

1068. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఎవరి చేతిలో నయితే నా ప్రాణముందో ఆ ప్రభువు సాక్షి! కట్టెలు సమీకరించమని, నమాజు కోసం అజాన్ ఇవ్వమని ఆజ్ఞాపించి, ప్రజలకు నమాజ్ చేయించటం కోసం (నా స్థానంలో) మరెవరినైనా నిలబెట్టి (సామూహిక నమాజులో పాల్గొనని) వారి దగ్గరకు నేను స్వయంగా వెళ్ళి వారిని వారి ఇండ్ల సమేతంగా తగల బెడదామని నేను ఎన్నోసార్లు అనుకున్నాను. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని అజాన్ ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రార్థనా స్థలాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

స్థానికులు, ఆరోగ్యవంతులయినవారు మస్జిద్‌కు వెళ్ళి సామూహిక నమాజ్‌లో పాల్గొనటం విధి. అలాంటివారు ఒంటరిగా నమాజ్ చేసుకున్న పక్షంలో నమాజ్ నెరవేరి నప్పటికీ ఒక విధిని విడిచి పెట్టినందుకు వారు పాపాత్ములుగా పరిగణించబడతారని పండితులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. అందుకు ఈ హదీసుని, ఇంతకు ముందు వచ్చిన ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్ హదీసుని నిదర్శనంగా చూపెడుతున్నారు. సామూహిక నమాజు ఫర్జ్ అయినందునే దానిగురించి అంతగా తాకీదు చేయబడింది, సామూహికంగా చేసే నమాజు ఒంటరిగా చేసే నమాజు కన్నా ఇరవై ఏడు రెట్లు శ్రేష్టమైనదని చెప్పబడింది. ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడే ఇంకొక విషయం ఏమిటంటే, ఇండ్లల్లో దాక్కున్న వారిని అత్యవసర పరిస్థితుల్లో ఏ విధంగానయినా బయటికి తీయవచ్చు. అదే విధంగా నిందితుల్ని, నేరస్తుల్ని ఏమరుపాటులో ఉన్న స్థితిలో హఠాత్తుగా అరెస్టు చేయవచ్చు.

١٠٦٩ ـ وعن ابن مَسْعُودٍ رضيَ اللهُ عنهُ قال: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللهَ تعالى غداً مُسْلِماً، فَلْيُحَافِظْ عَلى هٰؤُلاءِ الصَّلَوَاتِ، حَيْثُ يُنَادى بِهِنَّ، فَإِنَّ اللهَ شَرَعَ لِنَبِيِّكُمْ ﷺ سُنَنَ الهُدَى، وَإِنَّهُنَّ مِنْ سُنَنِ الهُدَى، وَلَوْ أَنَّكُمْ صَلَّيْتُمْ في بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلِّي هٰذَا المُتَخَلِّفُ في بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ، وَلَوْ

1069. హజ్రత్ ఇబ్నె మస్‌వూద్ (రజి) కథనం: రేపు (ప్రళయ దినాన) తానొక ముస్లింగా దేవుణ్ణి కలవాలనుకునే వ్యక్తి ఈ నమాజుల కొరకు అజాన్ (ప్రకటన) ఇవ్వబడినప్పుడల్లా వాటిని పరిరక్షించుకోవాలి, (అంటే వాటిని తప్పకుండా నెరవేర్చాలి.) ఎందుకంటే దేవుడు మీ ప్రవక్త కొరకు మార్గదర్శక పద్ధతుల్ని నిర్ణయించాడు. నమాజులు కూడా ఆ మార్గదర్శక పద్ధతుల్లోనివే. ఒకవేళ మీరు కూడా ఈ వెనక ఉండేవాని మాదిరిగా ఇంట్లో నమాజ్ చేసుకుంటే మీరు మీ ప్రవక్త విధానాన్ని వదలి పెట్టినవారవుతారు. మీరు గనక మీ ప్రవక్త విధానాన్ని విడిచి పెట్టినట్లయితే తప్పకుండా భ్రష్టత్వానికి లోనవుతారు.

మా కాలంలో నేను గమనించేవాణ్ణి-

تَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ، وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا وما يَتَخَلَّفُ عَنها إلَّا مُنَافِقٌ مَعْلُومُ النِّفَاقِ، وَلَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يُؤْتَى بِهِ، يُهَادَى بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّى يُقَامَ فِي الصَّفِّ. رواه مسلم. وفي روايةٍ له قال: إنَّ رسولَ اللهِ ﷺ عَلَّمَنَا سُنَنَ الهُدَى، وَإِنَّ مِنْ سُنَنِ الهُدَى الصَّلاةَ فِي المَسْجِدِ الَّذي يُؤَذَّنُ فيه.

పేరెన్నికగన్న కపటులు మాత్రమే (సామూహిక నమాజ్‌లో పాల్గొనకుండా) వెనక ఉండిపోయేవారు. (వ్యాధి మొదలగు కారణాల చేత) నడవలేక పోతున్నవారిని ఇద్దరు మనుషుల సాయంతో తీసుకొని వచ్చి పంక్తిలో నిలబెట్టడం జరిగేది. (ముస్లిం)

ముస్లింలోని వేరొక ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది: దైవప్రవక్త (సల్లం) మాకు మార్గ దర్శక పద్ధతులు నేర్పించారు. ఆ మార్గ దర్శక పద్ధతుల్లో అజాన్ ఇవ్వబడే మస్జిద్‌లో నమాజ్ చేయటం కూడా ఒకటి.

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రార్థనా స్థలాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో మొదటగా సామూహిక నమాజు గురించి తాకీదు చేయబడింది. తర్వాత దైవప్రవక్త సహచరులకు నమాజ్ పట్ల ఉండిన శ్రద్ధాసక్తులు వివరించబడ్డాయి. సామూహిక నమాజ్ పట్ల నిర్లక్ష్యం వహించటం కపటుల వైఖరి అని చెప్పబడింది. చివరగా దైవప్రవక్త విధానాన్ని అనుసరించమని పురికొల్పటం జరిగింది.

١٠٧٠ ـ وعن أبي الدرداءِ رضيَ اللهُ عنهُ قال: سَمِعْتُ رسولَ اللهِ ﷺ يقول: «ما مِن ثَلاثَةٍ في قَرْيَةٍ ولا بَدْوٍ لا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلاةُ إلَّا قَدِ اسْتَحْوَذَ

1070. దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచిస్తుండగా తాను విన్నానని హజ్రత్ అబూ దర్దా (రజి) తెలియజేశారు: ఏ నగరంలోనయినా లేక అడవి ప్రాంతంలోనైనా ముగ్గురు వ్యక్తులుండి అక్కడ (సామూహిక) నమాజు నెలకొల్ప బడకపోతే ఖచ్చితంగా వారిని షైతాన్ లోబరుచుకుంటాడు. కనుక మీరు

عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ. فَعَلَيْكُمْ بِالجَمَاعَةِ؛ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذِّئْبُ مِنَ الغَنَمِ القَاصِيَةَ» رواه أبو داود بإسناد حسن.

సంఘటితులై ఉండండి. తోడేలు మంద నుండి దూరంగా ఉండే మేకనే తినగలుగుతుంది సుమా!

(అబూదావూద్)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు:

ఈ హదీసులో కూడా సామూహిక నమాజు ప్రాముఖ్యత గురించి నొక్కి చెప్పబడింది. సామూహిక నమాజు చేయకపోవటం వల్ల కలిగే నష్టాల గురించి వివరించటం జరిగింది. జమాఅత్‌కు (సంఘానికి) దూరంగా ఉండే వ్యక్తి, మందలో నుంచి బయటికివెళ్ళి తోడేలుకు చిక్కే మేక వంటివాడనీ, అతన్ని కూడా షైతాన్ ఇలాగే తన కుశంకలు, దురనుమానాలతో చాలా సులభంగా వల్లో వేసుకుంటాడని ఇందులో చెప్పబడింది.